

EXPOSITIONIS QVARVNDAM PROPOSITIONVM

- G**rius autem dicebat de corruptelis, quæ flagitia nominantur, ex quibus ad facinora peruenitur, quoniam quicquid perniciosa dulcedinem flagitiorum sequens, dum impediens personam remouere conatur pergit in facinus. Sic distinctus est etiam ille locus in sapientia Salomonis, ubi cum enumerasset superiora flagitia: ait, circumeuamur pauperem iustum, quoniam inutilis est nobis: &c. **Sap. 2.**
- 7** Quod autem dicit, Non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, significat quia quæcumque fecerunt, non inuiti fecerunt. Nam cum ad mala facta consentiunt, etiam illa quæ non fecerunt approbant, & ideo de perfectis iam peccatis dicit. **Rom. 2.**
- 8** Quod autem ait, Propterea inexcusabilis es homo omnis qui iudicas. Omnis autem cum dicit, subintrat iam ut monstret, non solum gentilem, sed etiam Iudæum, qui secundum legem volebat iudicare de gentibus. Quod autem dicit, T heaurizas tibi iram in die iræ. Iram dei ubique loquitur pro vindicta. Idcirco ait, Iusti iudicij dei. Notandum autem, quia ira dei ponitur & in nouo testamento, quod cum in vetere leguntur homines qui legi veteri aduersantur, culpandam eam putant, cum deus utique sicut nos perturbationibus non subiacet, dicente Salomone, Tu autem dominus virtutum cum tranquillitate iudicas. Sed ira ut dicitur est in vindictæ significatione ponitur. **Sap. 12.**
- 10** Quod autem dicit, Contestante conscientia illorum. Secundum illum locum loquitur Ioannes Apostolus quo ait, Dilectissimi, si cor nostrum nos reprehenderit, maior est deus conscientia nostra: &c.
- 11** Quod autem dicit, Spiritus non litera: hoc est, ut secundum spiritum, non secundum quod habet litera lex intelligatur, quod contingit illis qui circumcisione magis carnaliter quam spiritualiter acceperunt. Quod autem dicit, Cuius laus non ex hominibus, sed ex deo. Illi conuenit quo ait, Qui in secreto Iudæus est. **1. Ioan. 3.**
- 12** Quod autem dicit, Quia non iustificabitur in lege omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati, & cætera similia, quæ quidam putant in consuetudinem legis obijcienda, sollicitè satis legenda sunt, ut neque lex ab Apostolo improbatã videatur, neque homini arbitrium liberum sit ablatum. Itaque quatuor istos gradus hominis distinguamus, ante legem, sub lege, sub gratia, in pace. Ante legem, sequimur concupiscentiam carnis. Sub lege, trahimur eam. Sub gratia, nec sequimur eam, nec trahimur ab ea. In pace, nulla est concupiscentia carnis. Ante legem ergo non pugnamus, quia non solum concupiscentiam & peccamus, sed etiam approbamus peccata. Sub lege pugnamus, sed vincimur. Fatemur enim mala esse, quæ facimus, & fatemur mala esse, utique nolumus facere: sed quia nondum est gratia, superamur. In isto gradu ostenditur nobis quomodo iacemus, & dum surgere volumus, & cadimus, grauius affligimur. **Rom. 3.**
- 14** Inde hoc dicitur, Lex subintravit ut abundaret delictum. Inde & quod nunc positum est, Per legem cognitio peccati, non enim ablatio peccati est, quia per solam gratiam aufertur peccatum. **Rom. 4.**
- 15** Bonæ ergo lex, quia ea vetat quæ vetanda sunt, & ea iubet, quæ iubenda sunt. Sed cum quisquam illam virtutem suam putat implere, non per gratiam liberatoris sui, nihil ei prodest ista presumptio. Immo etiam tantum nocet ut vehementiori peccandi desiderio rapiatur, & in peccatis etiam præuaricator inueniatur. Vbi enim non est lex, nec præuaricatio. Sic ergo iacens cum se quisque cognouerit, per seipsum surgere non valere, imploret liberatoris auxilium. Venit ergo gratia quæ donet peccata præterita, & conantem adiuuet, & tribuat charitatem iustitiæ, & auferat metum.
- 16** Quod cum sit, tamen si desideria quædam carnis dum in hac vita sumus, aduersus spiritum nostrum pugnant ut eum ducant in peccatum, non tamen his desideriis consentiens spiritus, quoniam est fixus in gratia & charitate dei, desinit peccare. **Rom. 6.**
- 17** Non enim in ipso desiderio prauo, sed in nostra consensione peccamus. Ad hoc valet, quod dicit idem Apostolus, Non regnet peccatum in vestro mortali corpore ad obediendum concupiscentiis eius. Hic enim ostendit esse desideria quibus non obediendo peccatum in nobis regnare non sinimus. Sed quoniam ita desideria carnis de carnis mortalitate nascuntur, quam trahimus ex primo peccato primi hominis, vnde carnaliter nascimur, non finientur hæc nisi resurrectione corporis immutata illa quæ nobis promittitur, meruimus, vbi perfecta pax erit, quam in quarto gradu constituimus. Ideo autem perfecta pax, quia nihil nobis resistit, non resistetibus deo. Hoc est quod dicit Apostolus, Corpius quidem mortuum est propter peccatum: spiritus autem vita est propter iustitiam. Si ergo spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Christum Iesum, viuificauit & mortalia corpora vestra per inhabitatem spiritus eius in vobis. Liberum ergo arbitrium perfecte fuit in primo homine, in nobis autem ante gratiam non est liberum arbitrium ut non peccemus, sed tamen ut peccare nolimus. Gratia vero efficit ut non tantum velimus recte facere, sed etiam possumus, non virtus nostris, sed liberatoris auxilio, qui nobis etiam perfectam pacem in resurrectione tribuit, quæ pax perfecta bonam voluntatem consequitur. Gloria enim in excelsis deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quod autem dicit, Legem euacuamus per fidem? Absit, sed legem statuimus: id est, firmamus. Sed quemadmodum firmata fuerat lex, nisi per iustitiam? Iustitia autem quæ est ex fide, quia ex ipsa quæ non poterat impleri per legem, per fidem impleta sunt. Quod autem ait, Si enim Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. Hoc est quia Abraham sine lege dum non ex operibus legis gloriam conquireret, quasi suis viribus legem impleat. Cum autem adhuc lex ista data non esset, dei illa gloria, non sua est. Non immeritis vitæ, quam ex operibus, sed dei gratia fide iustificatus est. Quod autem ait, Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum: dicit quemadmodum homines hominibus reddant mercedem. Nam deus per gratiam dedit, quia peccatoribus dedit, ut per fidem iuste viuerent: id est, bene operarentur. Quod ergo bene operamur iam accepta gratia, non nobis, sed illi tribuendum est qui per gratiam nos iustificauit. Nam si debitam mercedem vellet reddere, & penam redderet debitam peccatoribus. Quod autem ait, Qui iustificat impium: hoc est de impio pium facit, ut de cætero in ipsa pietate permaneat atque iustitia, quia ideo iustificatus est ut iustus sit, non ut peccare sibi licere arbitretur. Quod autem ait, Lex enim iram operatur: vindictam significat, ad illum secundum gradum pertinet, cum est quisque sub lege. Quod autem ait, Ante dominum cui credidisti: significauit fidem in interiore homine esse in conspectu dei, non in ostentatione hominum, sicuti est carnis circumcisio.
- Quod autem ait de Abraham, Dans gloriam deo: aduersus illos positum est, qui gloriam suam de operibus legis coram hominibus querebant. Quod autem ait, Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus: & cætera, gradatim perducit vsque ad charitatem dei, quam charitatem dicit nos habere per donum spiritus, monstrat illa omnia quæ possumus nobis tribuere, deo esse tribuenda, qui per spiritum sanctum gratiam dare dignatus est. Quod autem ait, vsque ad legem enim peccatum in mundo fuit. Intelligendum est quousque veniret gratia, Contra eos enim dictum est, qui arbitrantur per legem auferri potuisse peccata. Dicit autem Apostolus manifestata esse peccata per legem, non autem ablata cum dicit, Peccatum autem non deputabatur, cum lex non esset. Non enim ait,